

Ceva despre Caragiale

Desprindem dintr-un „Dosar al Junimii”, din arhiva rămasă de la Iacob Negruzzi, păstrată la Biblioteca Centrală de Stat, o telegramă semnată de I. L. Caragiale, Ion Slavici, T. Nica, Vasile Conta, trimisă lui Ion Creangă, la Iași, în 1879, cu prilejul uneia din aniversările „Junimii”. Textul telegramii, redactat, nu începe îndoială de Caragiale, arată intimitatea dintre marele dramaturg și marele povestitor, lucru despre care s-a vorbit foarte puțin.

Telegrama e adresată :

„Creangă, otel Glantz, Iași

(Grand Hotel d'Europe, M. Glantz, unde a avut loc banchetul Junimii, n.n.)

Cel mai gras și mai spătos dintre iluștri, în tine avem încredere că nu vei fi un slab interpret al sentimentelor noastre față de ilustra societate și nici limba nu ți se va incurca, închinînd în numele nostru vivatul cel mare al părintelui Pașnutie. Patru iluștri fără tacîm la Glantz.

Horia Petra-Petrescu este primul biograf (în limba germană) al lui I. L. Caragiale. Unul dintre cei ce s-au străduit pentru înființarea unui teatru în limba română în Transilvania subjugată, el a localizat un număr însemnat de piese pentru repertoriul acestui teatru ce-și ducea o viață grea sub Habsburgi. Uneori, Horia Petra-Petrescu, în tocmăi numeroșilor „localizatori” ai vremii (o excepție lăudabilă a fost Paul Gusty), neglija să indice numele autorului după care făcuse localizarea. Această „uitare” (pe care nu o putea tolera conștiința profesională a marelui dramaturg) l-a îndemnat pe Caragiale să-i scrie, la 13/26 mai 1914, lui Horia Petra-Petrescu, pe care-l prețuia deosebit, — o simplă „urecheală” părintească :

„Dragă Horia, ai scăpat din vedere o elementară regulă disciplinară în materie; ca literat conștiincios ce te știu, trebuie să arăți, într-o notă, amănunțit anume: din

care lucrare franțuzească, a cărui autor, cînd apărută în Franța, ai localizat opera dumitale Păcat, dramă în 3 acte. Localizatorul măcar atîta trebuie să-șteleagă că datorește autorului original. Sper că, în interesul dumitale chiar, te vei grăbi să repari scăparea din vedere.

*Cu părintească dragoste,
al dumitale prieten,
Caragiale*”

(Originalul scrisorii se află la Biblioteca „Astra” din Sibiu.)

Există controverse în legătură cu locul unde se desfășoară acțiunea *Scrisorii pierdute*; autorul indică, vag, „capitala unui județ de munte”.

Gheorghe Panu, fost membru al „Junimii”, istoric, dar mai presus de toate ziarist, redactor al revistei „Săptămîna”, pe care o scria în întregime, crede a ști că I. L. Caragiale „a luat de la Iași o mulțime de lucruri noiști cu care a presărat piesa...” „În multe seri, consemnează Panu, în localul lui Buch, am ris într-o societate de prieteni, împreună cu Caragiale, de toate părțile ridicule ale poliției de provincie”. („Săptămîna”, 1915, p. 1074 și urm.).

Astfel, Panu crede că Trahanache i-ar fi fost inspirat lui Caragiale de Anastasie Fătu, „un om foarte cumsecade, natură blajină și solemnă, care prezida toate întrunirile liberalilor din Iași, el avea cuvintele de „stimabile” și „onorabile”, precum și acele de „vă rog, aveți puțintică răbdare”. La o întrunire, Fătu, exasperat de scandalul pe care-l făcea un cetățean turmentat ar fi spus: „vă rog, onorabililor, dați afară pe stimabilul!”

Politețea nu-l părea nici cînd era furios.